

men om deze vraag te stellen. Was waar, wat in Holland sommige geschiedschrijvers berichtten¹⁵), dat Erasmus zijn bezit had nagelaten aan arme studenten, 'maxime vero illis qui vel sanguine vel paterna civitate oriundi sibi essent propinquiores' - en wel vooral aan die studenten die hem in den bloede of omdat ze uit de stad van zijn vader afkomstig waren nader bestonden (dan andere nl.)? Het antwoord van Basel op deze brief, waarin het beroep op de gemeenschappelijke Protestantse geloofsovertuiging wellicht het gebrek aan vertrouwen op het getuigenis der historici moet compenseren, is daar noch hier bewaard. Maar het moet negatief geweest zijn. We veronderstellen dat de universiteit van Basel, die de brief, daar het om studenten ging, te beantwoorden heeft gekregen en (dus ook) heeft bewaard, even vriendelijk als zakelijk, als bijlage een copie van Erasmus' testament heeft bijgesloten. Een verzoek daartoe ligt ook wel in de vraag om 'scripto sententiam Erasmi nobis aperire et exponere', ons schriftelijk de bedoeling van Erasmus mee te delen en uiteen te zetten. Trouwens, er is o.i. voor het opzenden van het testament een aanwijzing!

In 1615 immers bracht in Leiden Scriverius een tweede, voor wat onder meer de brieven betreft gewijzigde druk uit van Merula's boek. En in Rotterdam verschijnt slechts even later, bij Matthijs Bastiaens, boekverkoper op 't Steyger, in Josephus, een vertaling van o.a. het CV: *Cort verhael van het leven Erasmi van Rotterdam*. Een gecombineerde actie die zeker verband houdt met de kerkelijke en politieke situatie van die jaren, waarin de figuur van Erasmus en de waardering van zijn opvattingen en optreden een factor van belang was.

Opvallend is in dit verband dat de drukker van Scriverius' boek het opdraagt aan de vroedschap van Rotterdam en - last, not least -, zeer uitdrukkelijk genoemd, aan de syndicus, de pensionaris van de stad, Hugo de Groot. En in de vergadering van de vroedschap van 8 juli 'heeft Mathijs de bouckbinder gepresenteert ende de voorsz. vergadering als oock schepenen gedediceert secker duyts bouckgen geïntituleert: Onderwijsinge eens Christelijcke prins ... met het leven Erasmi ende es hem voor de voorsz. dedicatie ende voor xxxiiii exemplaren toegevoucht sestich Carolus gulden'¹⁶). Welnu, terwijl in Merula's uitgave het testament van Erasmus ontbreekt, vinden we het in het Latijn en in het Nederduits bij Scriverius en bij Bastiaens¹⁷). Aan Merula moet de aanwezigheid van het document in Rotterdam zijn ontgaan. Maar in 1615 moet Hu-